

مرکز مجاز امام صادق علیه السلام

سیوطی

جلسه ۶۶

استاد: وافی یزدی

موضوع: نواسخ (۶: افعال قلوب)

نکته ۱:

گاهی برخی از افعال قلبی، به معنای دیگری استفاده می شوند که در این صورت، دیگر فعل قلبی نیستند، مثل: علم: اگر به معنای شناخت باشد (و الله آخر جکم من بطون أمهاتکم لا تعلمون شیئا) ظن: اگر به معنای تهمت باشد (و ما هو علی الغیب بظنین) رأی: اگر به معنای «أبصر»، «رسیدن تیغ پزشک به ریه»، یا «نظر دادن» باشد. نکته: اگر «رأی»، به معنای خواب دیدن باشد، همان احکام افعال قلبی را دارد و مثل آنها عمل می کند. خال: اگر به معنای «تعهد» یا «تکبر» باشد

وجد: اگر به معنای «أصاب» باشد

نکته ۲:

دو مفعول افعال قلوب، بدون دلیل نمی توانند حذف شوند البته برخی گفته اند در صورت وجود فایده، حذف مفعول جایز است، مثل:

این شرکائی اللذی کنتم تزعمون (تقدیر: تزعمونهم شرکائی)

نکته ۳:

به دو شرط «تقول» (فقط همین صیغه) به معنای «تظن» می آید و جایز است که عمل کند:

۱- بعد از ادوات استفهام بیاید

۲- بین «تقول» و ادوات استفهام، چیزی فاصله نباشد، مگر ظرف، شبه ظرف، یا معمول

البته طبق نظر قبیله سلیم، ماده «قول» کلا می توانند به معنای «ظن» بیاید و عمل فعل قلبی را بدون شرط انجام دهند.